

תאריך: 11.4.10
בתשובה נא לציין: 37230

לכבוד
מר אהוד ברק
שר הביטחון

בפקס

דחוף!

שלום רב,

הנדון: צו בדבר מניעת הסתננות (תיקון מס' 2) וצו בדבר הוראות
ביטחון (תיקון מס' 112)

1. הריני פונה אליך בשם המוקד להגנת הפרט, האגודה לזכויות האזרח בישראל, במקום, בצלם, גישה, הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל, יש דין, עדאלה, רופאים לזכויות אדם ושומרי משפט – רבנים למען זכויות אדם, בנוגע לצווים שבנדון, אשר נחתמו ביום 13.10.09 ואמורים להיכנס לתוקפם בגדה המערבית מחרתיים, ביום 13.4.10. אנו פונים אליך בבקשה כי תפעל לביטולם של הצווים ולמצער, לעיכוב כניסתם לתוקף, בהיותם בלתי חוקיים ומתירים פגיעה קיצונית ושרירותית במספר עצום של אנשים.
2. עם כניסת הצווים לתוקף, עלול כל פלסטיני בגדה המערבית למצוא עצמו בסכנת העמדה לדין פלילי וכן גירוש, ולהיות מגורש הלכה למעשה, ללא הליך ערעור או ביקורת, כמחויב על פי דין.
3. לשון הצו בדבר מניעת הסתננות (תיקון מס' 2) (להלן: התיקון לצו ההסתננות) מגדירה כל מי שנמצא בגדה, ללא קשר לשאלת מעמדו, כ"מסתנן", אם אין בידו היתר מאת המפקד הצבאי או מטעמו – היתר שטיבו המדויק אינו מוגדר בחקיקה הצבאית כלל. למעשה, חלק הארי של האנשים המתגוררים כיום בגדה מעולם לא נדרשו להחזיק בהיתר כלשהו.
4. מהיכרות עם התנהלות המפקד הצבאי כיום, עולה החשש שלפחות בשלב הראשון, ייעשה שימוש בצווים נגד פלסטינים בגדה שכתובתם רשומה ברצועת עזה, ונגד זרים המצויים בהליך של איחוד משפחות. להערכתנו, בקטגוריה זו עלולים להיכלל עשרות אלפי בני אדם. כאמור, מלשון הצו יכולה הגדרת מסתנן לחול אף על כל אדם אחר.

נוכיר, כי מאז שנת 2000 ועד היום - למעט מחווה חד פעמית בשלהי שנת 2007 - נוקטת ישראל במדיניות של "הקפאה" - סירוב מוחלט וגורף לטפל בבקשות לחידוש רישיונות ביקור לזרים או למתן מעמד קבע בשטחים, שהועברו אליה מהרשות הפלסטינית. משום כך, בין השאר, חיים כיום בגדה אנשים רבים ללא מעמד. מדובר באנשים החיים בגדה שנים רבות והקימו בה משפחות, אולם, מדיניות "הקפאה" זו הפכה אותם באחת ל"שוהים בלתי חוקיים" בבתיהם. עתה, הופך אותם הצו לפושעים הצפויים לעונשי מאסר.

לשונו של הצו והגדרה רחבה כל כך של "מסתנן", מאפשרת להחילו גם על **פלסטינים תושבי השטחים בעלי תעודות זהות של הרשות הפלסטינית ומעמד כדין**, ובמיוחד, על מי שכתובתם רשומה ברצועת עזה.

במהלך השנים האחרונות - וביתר שאת בתקופה האחרונה - פועל הצבא להעברה בכפייה של פלסטינים המתגוררים בגדה לרצועת עזה, תוך הסתמכות בלעדית על כך שכתובתם רשומה ברצועת עזה. חלקם נולדו בגדה המערבית, ואחרים עברו לגדה כדין מרצועת עזה. אף לא אחד מהם נדרש להיתר כתוב מהמפקד הצבאי, שכן, כידוע, במשך שנים על גבי שנים היתרים כאלה לא היו קיימים כלל.

הצווים חלים גם על אוכלוסיות נוספות, כמו תושבי ירושלים המזרחית. בשל הנסיבות ולאור החוק הבינלאומי, תושבים אלו מקיימים קשרים הדוקים עם בני עמם תושבי הגדה. צווים אלו מאפשרים לגדוע את מארג החיים באחת, בניגוד לדין הבינלאומי.

5. ברי, כי במקביל לתיקון האמור, לא נערכה עבודת מטה לבחינת מצבם של מספר עצום של אנשים, שעל פי החקיקה הצבאית הקיימת, מעולם לא נדרשו לקבל היתר כתוב מטעם המפקד הצבאי, ועתה יהיו צפויים לסנקציות חמורות במיוחד. עוד נציין כי הצו, המטיל אחריות פלילית, אף לא פורסם כנדרש בקרב האוכלוסייה הפלסטינית.

6. יש לציין, כי על אף שעל פניו לשון הצו מחייבת כל אדם המצוי בגדה להחזיק בהיתר, יש להניח כי בפועל יהיו אלו רק פלסטינים ובני משפחותיהם שיגורשו מהגדה ויועמדו לדין, מן הטעם שאין בידם היתר כאמור. זאת, מאחר שכבר כיום נמנע המפקד הצבאי מלגרש מהגדה ישראלים המתגוררים בה, בלא קשר לתוקיות שהייתם שם. מובן שהחלת הצו על התושבים המוגנים בלבד, תהווה צעד פסול נוסף ליצירת שינויים דמוגרפיים בגדה, ולעיגון משטר המפלה בין אדם לאדם על בסיס דת ולאום.

7. הצווים החדשים מכפיפים אם כן את זכותם של אותם אנשים - **תושבים מוגנים על פי הדין הבינלאומי** - לגור בבתיהם, בארצם, למשטר היתרים ערטילאי, התלוי ברצונו של המפקד הצבאי. הם יוצרים תשתית "חוקית" כביכול לגירושם של תושבים מוגנים מהשטח הכבוש, ומעגנים משטר הפליה שיטתי. **עיגונן של הוראות חוק אלה בחקיקת הביטחון של האזור** עומדת לפיכך בניגוד גמור לחובות המפקד הצבאי לפי הדין הבינלאומי ההומניטארי ומשפט זכויות האדם ומהווה **חריגה בוטה מסמכותו**:

כידוע היטב, בשטח כבוש למפקד הצבאי סמכויות לפעול לקידום שתי מטרות ושתי מטרות בלבד: **הבטחת האינטרסים הביטחוניים הלגיטימיים של התופס בשטח הכבוש**, והבטחת צרכיהם של האנשים המוגנים. גם במקרה זה, חקיקת המפקד הצבאי התפרסמה בלא שנלווה לה כל הסבר באשר למניעים ולתכליות שעמדו ביסודה ואשר אותם לכאורה היא נועדה לקדם. ואולם, מעיון בצו עצמו, ומהיכרות עם התנהלות המפקד הצבאי כיום עולה, שהסמכויות החדשות המעוגנות בתיקון לצו ההסתננות אינן נופלות תחת אף אחת משתי מטרות אלה. ברי, כי הן אינן משרתות את טובת האוכלוסייה המוגנת, אלא יפגעו בה באופן קשה. הן אינן נובעות מצרכים ביטחוניים של הכוח הכובש. הן הצו והן התנהלות המפקד הצבאי עד היום, לגירושם של פלסטינים משטחי הגדה המערבית, מצביעים על כך שמאחורי הצו עומדים שיקולים זרים.

התיקון לצו אף מעגן בחקיקת הביטחון את הסמכות לגרש מהשטח הכבוש - או, לחלופין, להעביר בכפייה מחלקו האחד של השטח הכבוש לחלקו האחר - אנשים שהינם בגדר "תושבים מוגנים" על-פי אמנת ג'נבה, ובכך סותר הוא איסור מוחלט שבמשפט הבינלאומי (סעיף 49 לאמנת ג'נבה).

8. בנוסף, מתיקון מס' 112 לצו בדבר הוראות ביטחון, עולה שתקיפת צווי הגירוש שיינתנו מכוח הצו בדבר מניעת הסתננות, תיעשה בפני הוועדה לבחינת צווי גירוש (בניגוד לצווי גירוש הניתנים בישראל, אותם ניתן לתקוף בכל עת בבית המשפט). כמו אין הדבר חמור מספיק, על המיועד להרחקה להמתין עד שיובא על ידי הצבא בפני הוועדה, והוא אינו יכול לפנות אליה בעצמו. משילוב הוראות הצו בדבר מניעת הסתננות והצו בדבר הוראות ביטחון, עולה כי אפשר שמיועדים להרחקה כלל לא יובאו בפני הוועדה: את הגירוש ניתן לבצע בתוך 72 שעות, בעוד שניתן להביא אדם בפני הוועדה עד 8 ימים מיום הוצאת צו הגירוש. בהיעדר יכולת לפנות באופן יזום לוועדה, יוצא כי אדם תלוי בחסדי המפקד הצבאי, שלא ירחיקו ללא ביקורת שיפוטית. לא מצאנו בחקיקה הוראה המבהירה, כי לא יבוצע גירוש בטרם יזכה המועמד לגירוש למיצוי זכות הטיעון העומדת לו (על חובה זו ר' בג"ץ 5973/92 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שר הביטחון**, פ"ד מז(1) 267).

9. נוכח האמור, נשלחה פנייה מטעם המוקד להגנת הפרט לאלוף פיקוד המרכז ביום 25.3.10, בבקשה לעכב את כניסת הצווים לתוקפם. המכתב לאלוף הפיקוד מצורף למכתבנו זה.

10. כן נפנה לטענות במכתב שנשלח לאלוף הפיקוד בעניין ההסדרים המחמירים ביחס ל"מסתננים" על פי הצווים, בהשוואה להסדרים החלים בישראל על מסתננים (מי שנכנס לישראל שלא כדין ממדינת אויב) ועל שוהים בלתי חוקיים. החמרה זו באה לידי ביטוי הן בעונשים מחמירים לאין שיעור והן בפגיעה בזכויות דיוניות רבות, כמפורט שם.

11. על אף דחיפות העניין, טרם התקבל מענה למכתב. בשל דוחק הזמן, ונוכח ההשלכות הדרמטיות שיש לצווים האמורים על חייהם של מספר עצום של אנשים, אנו פונים אלך

בבקשה לפעול בדחיפות לביטול הצווים ולמצער, לעיכוב כניסת הצווים לתוקפם, וזאת כדי לבחון בחינה מחודשת את הסוגיה, באופן רציני ומעמיק, נוכח הערותינו.

בכבוד רב,
 דליה קרשטיין
 מנכ"לית

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה, מר יהודה ויינשטיין
 סגן שר הביטחון, מר מתן וילנאי
 אלוף פיקוד מרכז, אלוף אבי מזרחי
 מתאם פעולות הממשלה בשטחים, אלוף איתן דנגוט
 הפרקליט הצבאי הראשי, אלוף אביחי מנדלבליט
 ראש המינהל האזרחי, תא"ל יואב מרדכי
 יועמ"ש גדמ"ע, אלי"מ אלי בר-און
 ראש מחלקת הדין הבינלאומי בפרקליטות הצבאית, אלי"מ לירון ליבמן
 נשיא בית המשפט הצבאי לערעורים, אלי"מ אהרון משניות
 המשנה לנשיא בית המשפט הצבאי לערעורים, סא"ל נתנאל בנישו